

MARKUS

1:1-11

Johannes de Doper bereidt Israël voor op de
komst van Jezus

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/markus/1-1-11

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Inleiding op het Evangelie van Markus	2 min	4
2	Profetencitaten en tekstvarianten	4 min	5
3	Maleachi over de komende boodschappers	5 min	7
4	Johannes waarschuwt voor het oordeel	3 min	10
5	Johannes als stem in de woestijn	2 min	11
6	Israël als geestelijke woestijn	4 min	13
7	Een gebaande weg voor de Koning	3 min	15
8	De Geest maakt de woestijn vruchtbaar	3 min	16
9	De nieuwe weg en het nieuwe verbond	4 min	18
10	De Joodse achtergrond van de doop	5 min	20
11	Ook Joden moesten zich laten dopen	2 min	23
12	Een brede beweging van bekering	3 min	24
13	Johannes leeft als Gods boodschapper	5 min	26
14	Johannes' sobere leven in de woestijn	4 min	28

15	Sprinkhanen, honing en leven uit geloof	3 min	30
16	De diepe nederigheid van Johannes	2 min	31
17	Johannes wijst zijn volgelingen op Jezus	3 min	32
18	De vriend van de Bruidegom	3 min	34
19	Johannes' doop en de christelijke doop	3 min	36
20	Bekering, geloof en de Heilige Geest	3 min	38
21	Doop en Geestesgave vanaf Pinksteren	2 min	39
22	Waarom Jezus Zich liet dopen	4 min	40
23	De doop met de Heilige Geest	5 min	42
24	De Vader bevestigt Jezus als Zijn Zoon	5 min	45
25	Johannes getuigt van Jezus' doop	2 min	48
26	Kende Johannes Jezus als de Messias?	2 min	50
27	Johannes ontdekt Wie Jezus werkelijk is	2 min	51
	Om verder te lezen		52

1

Inleiding op het Evangelie van Markus

We beginnen met een onderzoek van het Evangelie van Markus, het kortste van de Evangeliën. Het is korter dan Mattheüs en Lukas, grotendeels doordat uitgebreid onderwijsmateriaal ontbreekt, dat wil zeggen: de leer van Jezus in dit boek. Er staat hier wel het een en ander van de leer van Jezus in, maar die is veel sterker ingekort dan in sommige andere Evangeliën. Daarom is het Evangelie van Markus duidelijk een Evangelie van daden. Het is een Evangelie dat meer gericht is op wat Jezus deed dan op wat Hij zei.

Daardoor is het Evangelie van Markus onder de Evangeliën vaak verwaarloosd. Door de jaren heen hebben mensen meer belangstelling getoond voor Mattheüs en Lukas, maar Markus is ook een belangrijk Evangelie. Sommigen denken dat het het vroegste van de Evangeliën is. We weten niet of dat waar is of niet. Onder geleerden is de algemene opvatting dat dit het eerste Evangelie is dat werd geschreven. We weten dat het eigenlijk niet zozeer het Evangelie volgens Markus is, maar het Evangelie volgens Petrus, van wie Markus, zo wordt ons verteld, het materiaal kreeg.

Laten we beginnen bij het begin van het eerste hoofdstuk, waar hij zegt:

Het begin van het Evangelie van Jezus Christus, de Zoon van God. Het is zoals er geschreven staat in de profeten: Zie, Ik zend Mijn engel voor Uw aangezicht, die voor U uit Uw weg gereed zal maken, en: De stem van iemand die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heere gereed, maak Zijn paden recht.

MARKUS 1:1-3

2

Profetencitaten en tekstvarianten

Er is hier enig verschil in de lezing van bepaalde handschriften. Hier staat:

Zoals het bij de profeten staat geschreven.

De Alexandrijnse tekst, die door de meeste moderne vertalingen wordt gevolgd, zegt:

Zoals het bij de profeet Jesaja staat geschreven.

Er wordt maar één profeet genoemd, en hij wordt bij name genoemd. Dat levert een klein probleem op, want het eerste citaat is niet afkomstig uit Jesaja:

Kijk, Ik stuur Mijn boodschapper voor Je uit. Het citaat in vers 3 is daarentegen wel uit Jesaja afkomstig. Vers 2 luidt:

Kijk, Ik stuur Mijn boodschapper voor Je uit, die de weg voor Je zal klaarmaken, en dat komt uit Maleachi, hoofdstuk 3, vers 1. Maar het volgende vers, vers 3, citeert vervolgens uit Jesaja, hoofdstuk 40 en vers 3:

Een stem van iemand die roept in de woestijn: Bereid de weg van de HEERE, maak recht in de wildernis een gebaande weg voor onze God.

JESAJA 40:3

Ik weet niet waarom sommige handschriften eenvoudigweg zeggen:

Het is zoals er geschreven staat in de profeten: Zie, Ik zend Mijn engel voor Uw aangezicht, die voor U uit Uw weg gereed zal maken,

MARKUS 1:2

hoewel hij Jesaja inderdaad citeert. Hij citeert eerst Maleachi en daarna Jesaja. Hoe dan ook, het is duidelijk dat hij meer dan één profeet citeert en ons wil vertellen dat dit Evangelie verder teruggaat dan sommige andere. Markus bevat geen geboorteverhalen over Jezus, zoals Mattheüs en Lukas die allebei wel bevatten. Markus vertelt ons geen verhalen over de jeugd van Jezus, zoals Mattheüs en Lukas dat doen. Maar Markus gaat verder terug, naar de oudtestamentische profeten, en zegt dat dit werkelijk het begin van het Evangelie is, het begin van het goede nieuws van Jezus Christus, de Zoon van God.

Trouwens, in vers 1 komt de uitdrukking ‘de Zoon van God’ in sommige handschriften niet voor, maar dat vormt geen probleem. Dat Jezus de Zoon van God is, is in het boek Markus als geheel een belangrijk accent. Hoewel sommige handschriften die uitdrukking hier in vers 1 missen, wordt door het hele Evangelie van Markus heen vaak bevestigd dat Jezus de Zoon van God is.

‘Het begin van het Evangelie’ — het is interessant dat hij naar het begin van zijn boek verwijst als het begin van het Evangelie, alsof het Evangelie het hele verhaal is dat hij op het punt staat te vertellen. Soms denken wij dat het Evangelie vooral gericht is op het einde van Jezus’ leven. De dood en opstanding zijn natuurlijk waarschijnlijk het gedeelte waarover in onze tijd het vaakst wordt gepreekt wanneer het Evangelie wordt verkondigd. Maar je zult merken dat de apostelen, wanneer zij het Evangelie aan ongelovigen verkondigden, op zijn minst het leven van Jezus samenvatten. Ze spraken niet alleen over Zijn dood en opstanding. Ze vertelden iets over Zijn activiteiten, Zijn wonderen en de manieren waarop God voor de omstanders duidelijk maakte dat Jezus van God kwam.

Je vindt dit in de eerste preek van Petrus in het boek Handelingen, hoofdstuk 2. Je vindt het in zijn preek tot Cornelius in Handelingen, hoofdstuk 10. Petrus, die deze twee preken hield, wordt natuurlijk ook beschouwd als het brein achter dit specifieke Evangelie. De aandacht ligt op het hele leven van Jezus, niet alleen op het einde ervan. Dat Jezus überhaupt kwam, is het goede nieuws, en wat Hij tot stand bracht, maakt het nieuws nog beter. Wat Hij tot stand bracht toen Hij stierf en weer opstond, is misschien wel het belangrijkste deel. Maar het hele leven van Jezus, het hele verhaal van Jezus’ openbare bediening, wordt behandeld alsof dat het Evangelie is.

3

Maleachi over de komende boodschappers

Markus zegt dus: 'Ik begin je nu het Evangelie te vertellen.' Het begint in het Oude Testament. De Schriftgedeelten die hij uit het Oude Testament citeert, zijn nogal interessant en zeker de moeite waard om te bekijken. In Maleachi, hoofdstuk 3, zegt hij:

Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal.
Plotseling zal naar Zijn tempel komen die Heere Die u aan het zoeken bent, de Engel van het verbond, in Wie u uw vreugde vindt. Zie, Hij komt, zegt de HEERE van de legermachten.

MALEACHI 3:1

en wanneer we slechts een of twee verzen verder lezen in Markus, zullen we ontdekken dat dit naar Johannes de Doper verwijst en niet naar Jezus.

Maleachi is het laatste boek van het Oude Testament, en in Maleachi staan twee verwijzingen naar Johannes de Doper. Een daarvan staat in Maleachi 3:1, het vers dat Markus hier citeert. Maleachi 3:1 zegt:

Kijk, Ik stuur Mijn boodschapper, en hij zal de weg voor Mij klaarmaken.

Maar in Maleachi staat dit eigenlijk in de vorm van een dreigement aan het afvallige Israël.

In de tijd van Maleachi hadden de mensen van Israël en Juda compromissen gesloten. De profeet Maleachi schreef om hen terecht te wijzen en hen ervoor te waarschuwen dat de dag zou komen waarop God de Messias zou zenden. Je zou denken dat dit goed nieuws is. Markus noemt het het goede nieuws. Het is het goede nieuws voor mensen van goede wil.

Weet je nog wat de engelen zeiden toen Jezus geboren werd, volgens een van de andere evangeliën, Lukas? Toen ze de geboorte van Jezus aan de herders bekendmaakten, zeiden de engelen:

En de engel zei tegen hen: Wees niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die voor heel het volk wezen zal,

LUKAS 2:10

Het is echter voor alle mensen van goede wil. Ze zeiden:

Eer zij aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in mensen een welbehagen.

LUKAS 2:14

Sommige vertalingen zeggen:

En vrede op aarde voor de mensen, hoewel de meeste vertalers van mening zijn dat het beter vertaald had kunnen worden als:

En vrede voor de mensen van goede wil.

God heeft een boodschap van vrede voor hen die van goede wil zijn, goede mensen. Het is goed nieuws voor goede mensen, dat wil zeggen, voor mensen die eerlijk zijn, mensen die de waarheid willen, mensen die God willen volgen.

Vertaaltoelichting: deze uitleg volgt de door de spreker aangehaalde lezing „mensen van goede wil”. De weergegeven HSV-tekst luidt „in mensen een welbehagen”.

Hij is beslist neergedaald en heeft Zichzelf voor ons beschikbaar gesteld. Maar voor hen die Zijn vijanden zijn, is het geen goed nieuws.

Maleachi zegt:

Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal.
Plotseling zal naar Zijn tempel komen die Heere Die u aan het zoeken bent, de Engel van het verbond, in Wie u uw vreugde vindt. Zie, Hij komt, zegt de HEERE van de legermachten.

MALEACHI 3:1

Dit verwijst naar Christus. De eerste boodschapper in Maleachi 3:1 is Johannes de Doper, zoals de evangeliën ons vertellen. Maar nadat die boodschapper gekomen is, zal de boodschapper van het verbond, Jezus, komen. Vervolgens staat er in vers 2 van Maleachi 3:

Maar wie zal de dag van Zijn komst verdragen? Wie zal bij Zijn verschijning standhouden? Want Hij is als vuur van een edelsmid en als zeep van de blekers. Hij zal de zonen van Levi grondig reinigen.

MALEACHI 3:2-3

Dat zijn de priesters.

Jezus had veel conflicten met het priesterschap. Hoewel dit een belofte is dat de Messias op Wie men hoopte zal komen, wordt ook de vraag gesteld wie Zijn komst zal kunnen doorstaan. Niet iedereen. Niet iedereen zal dat kunnen. Jesaja zei:

De zondaars in Sion zijn angstig, huiver heeft de huichelaars aangegrepen: Wie onder ons kan verblijven bij een verterend vuur? Wie onder ons kan verblijven bij een eeuwige gloed?

JESAJA 33:14

Wie kan voor God standhouden? Wanneer Jezus komt, is dat niet de gemakkelijkste zaak ter wereld.

God zendt dus een boodschapper voor Hem uit om hen voor te bereiden, hopelijk zodat ze zich zullen bekeren voordat de Messias komt en ze het dan zullen kunnen doorstaan. Er zou in Israël een overblijfsel zijn dat de komst van de Messias kon doorstaan en door Hem het Koninkrijk zou binnengaan. Maar het grootste deel van Israël was daar niet op voorbereid. Daarom zendt God van tevoren een boodschapper, Johannes de Doper, om aan te kondigen dat de tijd nabij is en dat ze zich maar beter kunnen voorbereiden.

4

Johannes waarschuwt voor het oordeel

Johannes de Doper kondigde trouwens inderdaad aan dat het oordeel ophanden was. De verschijning van de Messias zou een oordeel over Israël brengen. Markus vermeldt niet veel van de boodschap van Johannes. Markus is daar heel kort over. Maar wanneer je naar Lukas en Mattheüs kijkt, zie je dat Johannes de Doper de Farizeeën in de menigte zag en zei:

Toen hij velen van de Farizeeën en Sadduceeën op zijn doop zag afkomen, zei hij tegen hen: Adderengebroed! Wie heeft u laten weten dat u moet vluchten voor de komende toorn?

MATTHEÛS 3:7

Het was duidelijk dat er kort daarna een toorn over Israël zou komen. Hij riep de mensen op om aan die toorn te ontkomen, zich te bekeren en klaar te zijn.

Johannes zei:

De bijl ligt zelfs al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen.

MATTHEÛS 3:10

Johannes zei verder, en dit staat zowel in Mattheüs als in Lukas:

Zijn wan is in Zijn hand en Hij zal Zijn dorsvloer grondig reinigen en Zijn tarwe in de schuur verzamelen en Hij zal het kaf met onuitblusbaar vuur verbranden.

MATTHEÛS 3:12

Wat Johannes de Doper zei, was dat er een oordeel komt. De Messias komt om het overblijfsel bij Zich te vergaderen, en Johannes is er om hen daarop voor te bereiden. Maar degenen die geen vruchtbare bomen worden, degenen die kaf blijven in plaats van tarwe te worden, zullen aan het vuur ten onder gaan. Dat vuur was een oordeel dat inderdaad ophanden was toen Johannes verscheen.

Veel christenen weten niet genoeg over de geschiedenis vlak na de tijd van het Nieuwe Testament om te weten dat dit hele volk, tot wie Johannes en Jezus spraken, binnen die generatie in een uiterst slopende en afschuwelijke holocaust terecht kwam. Jezus zei dat er vóór die tijd niets zoals dat geweest was en dat er daarna ook nooit meer zoiets zou zijn. De Romeinen kwamen in het jaar 70 na Christus, binnen veertig jaar na deze aankondiging, binnen die generatie. Ze slachtten honderdduizenden Joden af en voerden de rest in gevangenschap weg. Maar dat gebeurde pas na een verschrikkelijke belegering, waarin velen een langzame en afschuwelijke dood stierven.

Er kwam in die tijd dus een groot oordeel over Israël. Johannes kwam, en na hem kwam Jezus, om degenen te redden die God trouw bleken te zijn. Johannes probeerde hun aantal te vergroten door te zeggen: 'Jullie kunnen je maar beter voorbereiden, want er komt een oordeel.' De boodschapper van het verbond zou komen, maar wie zou de tijd van Zijn komst doorstaan? Niet iedereen.

5

Johannes als stem in de woestijn

Als je naar Jesaja hoofdstuk 40 kijkt, zie je dat dit het vers is dat vervolgens in Markus wordt aangehaald. In Markus 1:3 wordt het uit Jesaja hoofdstuk 40 aangehaald. Ik geloof dat alle vier de evangeliën dit vers aanhalen en het op Johannes de Doper

toepassen. In Jesaja 40:3-5 staat:

Een stem van iemand die roept in de woestijn: Bereid de weg van de HEERE, maak recht in de wildernis een gebaande weg voor onze God. Alle dalen zullen verhoogd worden, alle bergen en heuvels zullen verlaagd worden; wat krom is, zal recht worden; wat rotsachtig is, zal tot een vlakte worden. De heerlijkheid van de HEERE zal geopenbaard worden, en alle vlees tezamen zal het zien, want de mond van de HEERE heeft gesproken.

JESAJA 40:3-5

Zoals ik al zei, citeren alle vier de evangeliën deze passage en passen die toe op Johannes de Doper. Johannes past hem in het Evangelie van Johannes zelfs op zichzelf toe, wanneer de Farizeeën komen en vragen:

Ben jij de messias?

Hij zegt:

Nee, ik ben de messias niet.

Ze vragen:

Ben jij Elia?

Hij zegt:

Nee, ik ben Elia niet.

Ze vragen:

Zij zeiden dan tegen hem: Wie bent u, opdat wij antwoord kunnen geven aan hen die ons gestuurd hebben; wat zegt u van uzelf?

JOHANNES 1:22

Hij zegt:

Ik ben de stem van een die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heere recht, zoals Jesaja, de profeet, gesproken heeft.

JOHANNES 1:23

Hij citeert deze passage.

6

Israël als geestelijke woestijn

Deze passage is een belangrijke passage uit het Oude Testament en noemt de woestijn, precies de plek waar Johannes woonde. Hij was letterlijk een stem in de woestijn. Maar in Jesaja heeft de woestijn een meer symbolische betekenis. Als je het woord ‘woestijn’ opzoekt in een concordantie en alle plaatsen in Jesaja bekijkt waar de woestijn wordt genoemd, zul je merken dat het een overheersend thema in het boek Jesaja is. Dat is veelbetekenend, omdat een woestijn letterlijk een plaats is die de mens niet heeft bebouwd en waar alles in het wild is gegroeid. Dit in tegenstelling tot een bebouwde akker, die onder het beheer en de zorg van de mens is gebracht om vrucht voort te brengen.

In Jesaja staan veel poëtische passages waarin Israël wordt voorgesteld als een wild volk dat niet door God wordt geregeerd, zich niet aan Zijn wet onderwerpt, andere goden volgt en als het ware verwilderd is. Het volk is als een woestijn. Het land Israël is geestelijk gezien als een woestijn, omdat het niet door God wordt bebouwd. God wil het bebouwen, maar het wordt niet bebouwd. Ze zijn God niet gehoorzaam. Daarom wordt een woestijn in Jesaja een veelgebruikte illustratie van de geestelijke toestand van het afvallige Israël.

Maar in Jesaja staat een reeks profetieën over de woestijn die op twee verschillende manieren verandert. Eén daarvan is dat hij van water voorzien zal worden en een vruchtbare akker zal worden. Dit thema wordt in het boek Jesaja heel wat keren

herhaald. De woestijn zal van water voorzien worden en een vruchtbare akker worden. Met andere woorden, hij zal bebouwd worden. Er zal een tijd komen waarin de geestelijke toestand van Gods volk vruchtbaar zal worden.

In Jesaja, hoofdstuk 5, vinden we die bekende gelijkenis over Gods wijngaard en over hoe God vrucht zoekt in Zijn wijngaard. De wijngaard is Israël, en Hij vond geen vrucht. Hij kreeg wilde druiven. Opnieuw is het idee dat de wijngaard verwilderd is. De druiven zijn als die van een onbebouwde wijnstok.

Vertaaltoelichting: de woordverbinding tussen „wilde druiven” en „verwilderd” berust op de Engelse vertaling die de spreker gebruikt. De HSV spreekt in Jesaja 5 over „stinkende druiven”.

Maar Hij zegt dat Hij de omheining zal neerhalen en die wijnstok zal vernietigen.

Jezus neemt het beeld van Israël als wijngaard over en brengt enkele van dezelfde punten naar voren. Daarna zegt Hij dat God Zijn wijngaard aan anderen zal toevertrouwen, die de vruchten ervan zullen voortbrengen. Hij zegt in Mattheüs 21, vers 43:

Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan voortbrengt.

MATTHEÛS 21:43

In heel Jesaja en de Schrift zien we dat God vrucht zoekt bij Zijn volk. Die vrucht is de vrucht van recht en gerechtigheid en goede werken. Bedenk wat Paulus in Kolossenzen 1, vers 10, schreef:

zodat u wandelt op een wijze de Heere waardig, Hem in alles behaagt, in elk goed werk vrucht draagt en groeit in de kennis van God,

KOLOSSENZEN 1:10

De vrucht die God zoekt, is een rechtvaardig leven bij Zijn volk. Hij gaf Israël de wet. Hij wilde dit wilde volk bebouwen en in hun samenleving de vrucht van gerechtigheid en recht voortbrengen. Ze verzetten zich. Ze gehoorzaamden de wet niet. Ze bleven een wilde woestijn.

7

Een gebaande weg voor de Koning

Jesaja voorzegt een tijd, en de tijd die hij voorzegt, zo blijkt hier, is het messiaanse tijdperk, de tijd waarin de Messias zou komen. Als je het Nieuwe Testament niet had gelezen en Jesaja 40, vers 3, tegenkwam, zou je ontdekken dat dit gewoon weer een van die vele passages in Jesaja is die spreken over de verandering van de woestijn. In dit geval wordt gezegd dat de woestijn in een weg verandert.

Waarschijnlijk kunnen wij ons daar weinig bij voorstellen, want als we vrijwel ergens naartoe willen, zijn er overal verharde wegen. In veel gevallen kunnen we met honderd kilometer per uur rijden zonder ook maar een hobbel te voelen. Maar in die tijd was een verharde weg iets ongewoons en reisden mensen over onverharde paden met diepe wielsporen en dergelijke.

Als een koning jouw stad zou bezoeken in zijn door paarden getrokken rijtuig, wilde je niet dat de koning een hobbelige rit had. Dat werd van tevoren aangekondigd. Voor de koning uit werd een boodschapper gestuurd om te zeggen: 'De koning komt. Maak de wegen gereed.' De dorpsbewoners kregen genoeg tijd om eropuit te gaan, de wegen vlak te maken en ze glad te strijken, zodat de koning bij zijn bezoek geen ongemak zou ondervinden op hun hobbelige wegen.

Wanneer er staat dat de bergen verlaagd en de dalen verhoogd zullen worden, betekent dit dat je de kuilen gaat opvullen, de verhogingen gaat afgraven en een gladde weg gaat maken. De kromme wegen zullen rechtgemaakt worden. Ze gaan de hoofdweg voor de koning rechtmaken. Dat gebeurde in de oudheid vaak, en dat is hier het beeld.

Er staat dat de Koning zal komen en dat er van tevoren een boodschapper vooruitgestuurd zal worden om je te waarschuwen, zodat je de wegen recht kunt maken en Zijn intocht in je leven soepel kunt laten verlopen. Hoe gebeurt dat?

Johannes predikte de doop van bekering. Die bekering was de manier om de obstakels weg te nemen uit je leven, dat een woestenij is geworden, zodat het een effen pad voor de Koning kon worden. Ik wil je een paar andere passages in Jesaja laten zien. Er zijn minstens twee of drie keer zoveel passages als de passages die ik je zal laten zien waarin gesproken wordt over de verandering van de woestenij. Maar enkele die bijzonder interessant zijn, staan in Jesaja 35, omdat dit het thema is dat achter Jesaja 40 ligt. En Jesaja 40 is volgens Markus het thema dat achter de betekenis van Johannes de Doper ligt.

8

De Geest maakt de woestijn vruchtbaar

In Jesaja 35, vers 6, staat:

Dan zal de kreupele springen als een hert, de tong van de stomme zal juichen. Want in de woestijn zullen wateren zich een weg banen en beken in de wildernis.

JESAJA 35:6

Eén reden waarom de woestenij woest was, is dat het moeilijk was daar water naartoe te brengen. Het was moeilijk om er iets te verbouwen, omdat het moeilijk was er water te krijgen. En God spreekt over een tijd waarin in de woestenij overal stromen zullen doorbreken. Maar wat zijn deze stromen? Waar verwijst dit eigenlijk naar?

Ik ken inderdaad enkele leraren die zeggen dat dit letterlijk in Israël zal gebeuren. De woestijn zal in water veranderen. Ze zeggen zelfs dat het al gebeurt. Want als je tegenwoordig naar Israël gaat, dan zie je dat de woestijngebieden, waarvan een groot deel slechts vijftig jaar geleden nog kale woestijn was, inderdaad bevoeid zijn. Er groeit daar allerlei groen op plaatsen waar vroeger woestijn was. Veel mensen zeggen dat dit de vervulling is van deze profetieën in Jesaja.

Maar Jesaja spreekt niet over letterlijke vruchtbaarheid of een letterlijke woestijn. Hij gebruikt dat beeld omdat het vertrouwd is vanuit de topografie van het gebied. Maar wat bedoelt hij wanneer er stromen doorbreken in de woestijn? Als je terugkijkt naar

Jesaja 32, vinden we nog zo'n passage waarin dit duidelijk onder woorden wordt gebracht. Jesaja 32:14 en 15 zegt:

Want het paleis zal verlaten zijn, het stadsrumoer zal ophouden; Ofel en wachttoren zullen tot in eeuwigheid als grotten zijn, een vreugde voor wilde ezels, een weide voor kudde. Totdat over ons uitgegoten wordt de Geest uit de hoogte. Dan zal de woestijn tot een vruchtbaar veld worden en het vruchtbare veld zal als een woud beschouwd worden.

JESAJA 32:14-15

Het is de Geest die uitgestort zal worden. Het water dat in de woestijn doorbreekt, is levend water. Bedenk dat Jezus in Johannes hoofdstuk 7 zei:

Als iemand dorst heeft, laat hij tot Mij komen en drinken. Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien.

JOHANNES 7:37-38

En Johannes zegt dat Hij dit over de Heilige Geest zei: de waterstromen die de verschroeide woestijn bevoeien. Dat is het tijdperk waarin God Zijn Geest uitstort.

Dit gebeurde natuurlijk met Pinksteren. Dit gebeurde in de tijd van het Nieuwe Testament. Jesaja leefde zevenhonderd jaar daarvoor en voorspelde de tijd waarin deze geestelijke onvruchtbaarheid van Israël veranderd zou worden door de uitstorting van de Geest van God over hen, zoals water dat de woestijn in een vruchtbaar veld verandert. Gods volk zou daardoor dus vruchtbaar worden.

9

De nieuwe weg en het nieuwe verbond

Kijk nu naar nog één passage in Jesaja, en dan gaan we terug naar Markus. In Jesaja hoofdstuk 43 worden de ideeën over de verandering van de woestijn samengebracht: zowel de vruchtbaarheid als de weg die in de woestijn wordt aangelegd, de gebaande weg voor onze God. In Jesaja 43, vers 19, staat:

Zie, Ik maak iets nieuws. Nu zal het ontkiemen. Zult u dat niet weten? Ja, Ik zal een weg aanleggen in de woestijn, rivieren in de wildernis.

JESAJA 43:19

Dit gebeurt in het Nieuwe Testament, in het nieuwe verbond.

Dat is natuurlijk wat Johannes de Doper kwam aankondigen:

Een stem van iemand die roept in de woestijn: Bereid de weg van de HEERE, maak recht in de wildernis een gebaande weg voor onze God. Alle dalen zullen verhoogd worden, alle bergen en heuvels zullen verlaagd worden; wat krom is, zal recht worden; wat rotsachtig is, zal tot een vlakte worden. De heerlijkheid van de HEERE zal geopenbaard worden, en alle vlees tezamen zal het zien, want de mond van de HEERE heeft gesproken.

JESAJA 40:3-5

Daarnaast spreekt Jesaja over rivieren in de woestijn.

Beide ideeën staan hier dus: het idee van deze rivieren van de Heilige Geest die worden uitgestort in de verlaten geestelijke woestenij van Israël, en het idee dat de weg wordt klaargemaakt. Dit is slechts de helft of een derde van de passages die we in Jesaja kunnen vinden waarin gesproken wordt over de verandering van de woestenij. Het is een belangrijk thema in Jesaja.

Maar het idee hier is dat Israël op een bepaald moment onvruchtbaar is geworden. Israël is verwilderd en het is niet wat God wil dat het is. Maar er zal een tijd komen waarin God het zal veranderen. God zal Zijn Geest uitstorten over Israël, over de woestijn, als rivieren in de woestijn, en die zal vrucht voortbrengen. Dit is wat er met Pinksteren gebeurde. De vrucht van het land, de mensen van Israël die behouden werden en vervuld werden met de Geest, begon geestelijke vrucht voort te brengen, de vrucht van de Geest, en hun levens werden veranderd.

Zo werden zij ook vruchtbaar in elk goed werk, en dat werd een geweldig getuigenis voor de anderen in Jeruzalem die geen christenen waren geworden. Ze zagen hoe deze mensen voor elkaar zorgden en hun bezittingen verkochten om de armen te helpen, en meer van zulke dingen. De vruchtbaarheid die God bij het volk Israël had gezocht, begon daadwerkelijk voortgebracht te worden in het lichaam van Christus, in de gemeente, toen de Geest werd uitgestort.

Maar Johannes komt op een moment dat de Messias nog niet is verschenen om dit te doen. Maar Hij komt eraan. De aankondiging luidt:

en: De stem van iemand die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heere gereed, maak Zijn paden recht.

MARKUS 1:3

Dat was de bediening van Johannes: de weg gereedmaken voor de komst van Christus, de weg in de harten van mensen, zodat zij Hem als hun Koning konden ontvangen. Maar ze waren daar in geen enkel opzicht klaar voor.

Ze waren God niet trouw. Ze moesten massaal komen en zich bekeren. Er staat dat Johannes volgens Markus 1:4 in de woestijn kwam, waar hij doopte en het volgende predikte:

Johannes kwam in de woestijn en doopte en predikte een doop van bekering tot vergeving van zonden.

MARKUS 1:4

Daarom predikte hij dit. Ze moesten zich klaarmaken voor de komst van de Messias, en ze waren er niet klaar voor. Ze moesten zich bekeren. Ze moesten hun leven op orde brengen.

Het woord 'bekeran' betekent letterlijk dat je van gedachten verandert, met als gevolg dat je je omkeert. Je gaat een bepaalde richting op, omdat je die richting wilt volgen. Je verandert van gedachten en zegt: 'Ik wil die kant niet op. Ik wil die kant op.' Dus je keert je om en gaat de andere kant op. Dat is wat 'bekeran' betekent. Het idee is dat de mensen voor zichzelf leefden, zelfzuchtig leefden, vleselijk leefden, zondig leefden en ongehoorzaam leefden. Dat moest veranderen. Ze moesten zich omkeren en God gaan gehoorzamen, zich aan Hem onderwerpen en zich voor Hem verootmoedigen.

10

De Joodse achtergrond van de doop

Johannes komt met die boodschap en zegt: 'Als je je wilt bekeren, zal ik je hier in het water dopen.' Dit was voordat de christelijke doop bestond. Wat was de achtergrond van de doop? Dat is niet met zekerheid bekend, maar de meeste geleerden geloven dat de Joden in deze tijd, in de tijd van Johannes, mensen doopten die Joods wilden worden. Je kon Joods worden. Je hoefde niet als Jood geboren te zijn. Je kon worden wat zij een proseliet noemden. Wij zouden zo iemand een bekeerling noemen. Als je een heiden was, kon je je tot het jodendom bekeren.

We weten dat de Joden dit doopritueel ten minste in de tweede eeuw na Christus toepasten. Misschien deden ze dat al veel eerder, en de meeste commentatoren zullen zeggen dat dit inderdaad zo was. Als een heiden een Jood wilde worden, moest hij drie dingen doen. Als hij een man was, moest hij besneden worden. Vervolgens moest hij een offer brengen om zijn zonden te bedekken, en daarna moest hij gedoopt worden. Dit is niet iets wat het Oude Testament voorschreef. Besnijdenis en offers wel, maar de doop werd in het Oude Testament eigenlijk nooit toegepast.

Naar alle waarschijnlijkheid waren de Joden er enige tijd vóór Johannes toe overgegaan deze onderdompeling in water toe te passen. Het leek er nogal op dat ze de heidenen een bad gaven. Het was voortgekomen uit de Joodse gedachte achter

alle wassingen die ze verrichtten. De Joden hadden veel wassingen. Sommige wassingen waren in het Oude Testament geboden, maar lang niet zoveel als de Joden er uitvoerden.

Als je daadwerkelijk een bepaalde onreinheid had opgelopen — je had een melaatse aangeraakt of was zelf melaats, je had een menstruerende vrouw aangeraakt of was zelf een menstruerende vrouw, of je was bij een begrafenis geweest en met een dood lichaam in aanraking gekomen — dan was je een tijdlang onrein. In veel gevallen was je tot zonsondergang onrein. Andere keren was je een volle week onrein. Onder de wet maakten verschillende verontreinigingen je voor verschillende perioden onrein. Aan het einde van de periode van onreinheid zei de wet:

Je moet je kleren wassen en je lichaam met water wassen, en dan was je rein en kon je weer terugkeren naar het gewone leven.

De wet gebod dus dat men zich zo nu en dan moest wassen in verband met ceremoniële onreinheid. Maar de Joden voegden daar enorm veel aan toe. Daardoor wasten de Joden in de tijd van Jezus, zoals Markus ons in Markus 7 vertelt, zo ongeveer alles wanneer ze binnenkwamen. Ze dachten altijd: ‘Ik heb buiten waarschijnlijk een bepaalde onreinheid opgelopen. Misschien is de wind die over Samaria waaide tegen mijn gezicht geblazen, en Samaria is een onreine plaats. Of misschien had iemand die door Samaria was gelopen stof op zijn schoenen, en ben ik door zijn stof gelopen, zodat ik nu onrein ben.’

Ze waren er obsessief bezorgd over ceremonieel rein te blijven en nergens mee in aanraking te komen. Als een heiden op de markt langs je streek, dan was je wat hen betreft onrein. De wet zei dat niet. Dit waren de tradities die zij hadden. In Markus 7 vertelt Markus ons wat voor dingen de Joden deden. Er staat in Markus 7:3 en 4:

Want de Farizeeën en alle Joden eten niet, als zij niet eerst grondig de handen gewassen hebben, omdat zij zich houden aan de overlevering van de ouden. En als zij van de markt komen, eten zij niet, als zij zich niet eerst gewassen hebben. En vele andere dingen zijn er die zij aangenomen hebben om zich eraan te houden, zoals het wassen van de drinkbekers en kannen en het koperen vaatwerk en bedden.

MARKUS 7:3-4

Dit waren allemaal tradities die ze zelf hadden bedacht. Ze wisten zich niet omdat ze iets van hygiëne wisten. Wij gaan misschien naar buiten, worden vuil en wassen ons voordat we eten, omdat wij iets van ziektekiemen en hygiëne weten. Zij wisten niets van ziektekiemen en hygiëne. Ze wisten zich omdat ze bang waren dat ze ceremonieel verontreinigd waren, doordat ze misschien dezelfde lucht hadden ingeademd die een heiden op de markt had ingeademd, of iets dergelijks. Het was iets religieus, niet iets hygiënisch.

De Joden pasten dit in de tijd van Johannes toe, en ze hadden dit gebruik ook uitgebreid tot de heidenen. Als een heiden Jood wilde worden, was een heiden echt onrein. Hij moest helemaal onder water gaan. Hij moest in water worden ondergedompeld. Hij moest een volledig bad nemen, want alles aan een heiden is onrein. Als een heiden Jood wil worden, kan hij zich laten besnijden, een offer brengen voor zijn zondigheid en zich laten dopen. Zo deden de Joden dat, niet omdat de Bijbel zei dat het zo moest. Het was gewoon het gebruik van die tijd.

11

Ook Joden moesten zich laten dopen

Omdat dit zo was, kwam het als een klap in hun gezicht toen Johannes de Joden begon op te roepen zich te laten dopen. Dit is wat je met heidenen doet. Die heidenen zijn vuil, onrein en niet aanvaardbaar voor God. Natuurlijk moet je hen dopen. Maar Johannes zegt: „Nu moeten jullie Joden je allemaal laten dopen.” Hij zegt: „Wat God betreft zijn jullie niet beter dan de heidenen.” Als je schuldig bent aan zonde, maakt het niet uit dat je Joods bent. Wat God betreft is een zondaar een zondaar.

De Joden geloofden werkelijk dat het niet veel uitmaakte als ze zondigden, omdat ze Joods waren. Omdat ze besneden waren, waren ze Gods volk. Ze dachten dat God hun vrij spel had gegeven omdat ze Joods waren. En dan bracht de hogepriester natuurlijk elk jaar een offer voor het hele volk, en dat dekte hen. Ze meenden dat ze het met hun zedelijke leven niet zo nauw hoefden te nemen, en in veel gevallen deden ze dat ook niet.

Johannes zei: „Joods zijn zal je niet helpen.” Hoewel Markus het niet vermeldt, vermeldt Mattheüs dat Johannes tegen hen zei:

en denk niet dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader; want ik zeg u dat God zelfs uit deze stenen voor Abraham kinderen kan verwekken.

MATTHEÛS 3:9

Ook dat maakte deel uit van de prediking van Johannes, al wordt het door Markus niet genoemd. Hij ging in op het feit dat zij dachten dat alles in orde was omdat ze van Abraham afstamden, besneden waren en Joden waren. Johannes zei dat dit net zomin iets betekent als deze steen. God kan uit deze steen een kind van Abraham maken. Het maakt niet uit wie je voorouders zijn. God heeft geen kleinkinderen of achterkleinkinderen. Je moet zelf door je onderwerping, nederigheid en gehoorzaamheid aan God met God verbonden zijn.

Dat was wat Johannes hen wilde laten inzien. Ze moesten zich bekeren van hun laksheid tegenover God en zich net als de heidenen laten dopen, precies zoals de Joden van de heidenen eisten dat zij zich lieten dopen. Het was alsof God zei: „Goed, dat is een goed idee. Dan moeten jullie je ook laten dopen, want jullie zijn niet beter.” Dat was de boodschap die ze meekregen van deze man die hen opriep zich te laten dopen.

12

Een brede beweging van bekering

Velen van hen deden dat. Er staat in vers 5:

En heel het Judese land en de inwoners van Jeruzalem liepen naar hem uit; en zij werden allen door hem gedoopt in de rivier de Jordaan, terwijl zij hun zonden beleden.

MARKUS 1:5

Er brak dus een echte opwekking uit. Het was als in de dagen van Josia, toen het volk laks was geweest ten aanzien van de Wet. Ze waren de Wet totaal vergeten, en de priester Hilkia vond bij het opruimen van de tempel een met stof bedekt exemplaar van Deuteronomium in een of andere bak. Hij zei: „Wat is dit?” Generaties lang waren ze de Wet van Mozes totaal vergeten. Toen ze de tempel opknapten, vonden ze er een exemplaar van. De priester bekeek het en zei: „Dit is werkelijk iets bijzonders.” Hij bracht het naar koning Josia. Josia las het en zei: „We zitten in de problemen. We zitten diep in de problemen, want deze wetten zijn Gods wetten, die aan onze voorouders gegeven zijn, en wij hebben ze voortdurend overtreden.”

Josia bekeerde zich, riep het volk op tot bekering en heel het volk keerde zich tot God. Dat is wat er bij Johannes de Doper gebeurde. Deze mensen waren lauw geweest in hun relatie met God. Nu er een nieuwe profeet verscheen met deze boodschap, namen ze hem serieus en beleden ze hun zonden terwijl ze gedoopt werden.

Er staat dat alle inwoners van Jeruzalem en Judea kwamen. Dat is een goed voorbeeld van de overdrijving die de Bijbel gebruikt. Niet iedereen kwam. Hoe weet ik dat? Omdat er mensen genoemd worden die niet kwamen. In Lukas 7, vers 30, staat:

maar de Farizeeën en de wetgeleerden verwierpen het raadsbesluit van God met betrekking tot zichzelf, omdat ze niet door hem gedoopt wilden worden.

LUKAS 7:30

We weten dus dat er mensen waren die zich niet lieten dopen, maar dit is een brede generalisatie. Dit noemen we hyperbool. Het is een overdrijving, maar het zegt met nadruk dat dit een brede beweging was waarbij vrijwel iedereen kwam.

Er staat in vers 4 dat Johannes kwam en doopte.

Johannes kwam in de woestijn en doopte en predikte een doop van bekering tot vergeving van zonden.

MARKUS 1:4

Vers 5 zegt:

Iedereen uit Judea en Jeruzalem ging naar hem toe en ze werden allemaal gedoopt.

Niet werkelijk iedereen, tot de laatste persoon toe, maar zo'n groot deel van de bevolking deed dat, dat het was alsof iedereen hem volgde. Toen het Sanhedrin later ontstond was omdat Jezus zo populair was, zeiden ze:

De Farizeeën dan zeiden tegen elkaar: U ziet dat u totaal niets bereikt! Zie, de hele wereld loopt achter Hem aan.

JOHANNES 12:19

Dat is een vergelijkbaar soort hyperbool. Wij praten ook zo. Het is geen leugen. Het is een manier van spreken, een stijlfiguur.

13

Johannes leeft als Gods boodschapper

Hier zien we dat Johannes aanvankelijk zeer succesvol was en een geweldige opwekkingsbeweging op gang bracht. Denk hier eens over na. Hij was waarschijnlijk de bekendste en in zekere zin de populairste godsdienstige figuur in Israël. Het is alsof er tegenwoordig iemand naar een nogal troosteloze stad zou komen, een gemeente zou beginnen, en iedereen zich bij zijn gemeente zou aansluiten en naar zijn prediking zou komen luisteren. Hij zou een belangrijke, populaire prediker zijn. Maar dit succes steeg Johannes niet naar het hoofd.

Het steeg hem niet naar het hoofd. Hij was buitengewoon bescheiden. Hoewel hij in die tijd de sensatie van Israël was, staat er in vers 6:

En Johannes was gekleed in kameelhaar en had een leren gordel om zijn middel, en hij at sprinkhanen en wilde honing. En hij predikte en zei: Na mij komt Hij Die sterker is dan ik, bij Wie ik het niet waard ben neer te bukken en de riem van Zijn sandalen los te maken. Ik heb u wel gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met de Heilige Geest.

MARKUS 1:6-8

Bedenk dat Jesaja een tijd voorspelde waarin de weg in de woestijn aangelegd zou worden en daarna de Geest in de woestijn uitgestort zou worden. Johannes zegt dus:

en: De stem van iemand die roept in de woestijn: Maak de weg van de Heere gereed, maak Zijn paden recht.

MARKUS 1:3

Dat is wat Johannes voorspelt.

Maar let eens op hoe nederig hij is. Zoals ik al zei, hij is als de voorganger van de megagemeente in de stad. Hij is daar de enige prediker. Iedereen komt naar hem toe om gedoopt te worden. Niemand gaat naar iemand anders om gedoopt te worden. Alles draait om Johannes. Maar in zijn gedachten draait niet alles om Johannes.

Johannes is op een aantal manieren een voorbeeld van een boodschapper van God. Eén daarvan is dat hij zijn boodschap leefde. Hij leefde zijn boodschap. We zien dat sommige hedendaagse predikers fel tegen seksuele immoraliteit preken en vervolgens betrappt worden omdat ze zelf seksueel immoreel zijn. Of ze preken tegen hebzucht, en dan ontdek je dat ze zelf in weelde leven. Het is één ding om de juiste dingen te zeggen. Het is iets anders om geloofwaardig te zijn wanneer je ze zegt. Het is absoluut noodzakelijk dat de boodschapper zijn boodschap leeft, en Johannes deed dat.

Let om te beginnen eens op zijn boodschap: ze moesten een grote weg in de woestijn aanleggen. Die grote weg en die woestijn zijn geestelijke beelden. Ze zouden niet werkelijk naar buiten gaan om een echte weg in de woestijn aan te leggen. Dit is een geestelijke woestijn, een geestelijke grote weg. Maar om zijn boodschap uit te beelden, leefde hij in de woestijn. Hij moest tenslotte degene zijn die Jesaja een stem in de woestijn noemde. Dus ging hij de woestijn in en verhief daar zijn stem.

Hij ging daar niet alleen heen om te prediken. Hij woonde daar. Het evangelie van Lukas vertelt ons zelfs dat de jongen Johannes, nadat hij een bepaalde leeftijd had bereikt, de woestijn in ging en daar de rest van zijn leven woonde. Naar alle waarschijnlijkheid was dat vanaf zijn bar mitswa, toen hij twaalf of dertien jaar oud was. Het was niet alsof hij daar een camper had en met airconditioning en al in de woestijn van Arizona woonde. De woestijn tussen Judea en de Dode Zee behoort tot de verzengendste woestijnen die er bestaan.

Daar leefden wilde dieren. Later in dit hoofdstuk lezen we dat Jezus, toen Hij de woestijn in ging om veertig dagen te vasten, bij de wilde dieren was. Het is bekend dat daar beren, luipaarden, hyena's en jakhalzen voorkwamen. Deze dieren worden in de Schrift genoemd als dieren die in de woestijn van Judea leefden. Niet hier, maar elders in de Schrift worden ze opgesomd. Ooit waren er zelfs leeuwen. Nu zijn daar geen

leeuwen meer, maar in de tijd van David en de tijd van Simson waren daar leeuwen. Ze zijn kennelijk uit dat gebied uitgeroeid, maar in de tijd van Johannes waren er nog altijd luipaarden en beren en dergelijke.

Hij leefde daar tussen de wilde dieren. Ik bedoel niet zoals Mowgli of Tarzan of zoiets. Het waren niet zijn vrienden. Hij woonde daar gewoon, kwetsbaar voor die dieren. Hij moest een stem in de woestijn zijn, dus ging hij in de woestijn wonen.

14

Johannes' sobere leven in de woestijn

Waarschijnlijk deed hij dat ook gedeeltelijk omdat zijn boodschap een veroordeling was van de levenswijze binnen de toenmalige Joodse samenleving. De woestijn in gaan en daar leven was in zekere zin een afwijzing van de samenleving. Er waren hele groepen Joden die walgden van het lage morele peil van de Joodse samenleving. Ze trokken de woestijn in en stichtten daar hun gemeenschappen.

De Essenen bijvoorbeeld worden niet in de Schrift genoemd, maar zij waren degenen die de Dode Zeerollen voortbrachten. We weten veel over de gemeenschap van de Essenen, omdat ze zich in het gebied van de Dode Zee bevonden, in de woestijn. Ze hadden daar een gemeenschap. Omdat niet veel mensen werkelijk in de woestijn konden overleven en wonen, hebben sommigen zelfs gespeculeerd dat Johannes misschien uit de gemeenschap van de Essenen kwam, aangezien bekend is dat die zich daar bevond. Maar er is geen reden om dat te geloven.

De Essenen doopten wel. Ze waren bijzonder godsdienstig. Ze waren veel godsdienstiger dan de Farizeeën. De reden dat ze daar in de woestijn verbleven, was zelfs dat ze vonden dat de Farizeeën veel te veel compromissen sloten. Deze mensen waren zeer wettische Joden, en ze wasten zich vele malen per dag. Dat deden ze om redenen van ceremoniële reiniging, hoewel ze het waarschijnlijk niet zo erg vonden omdat ze daar in de woestijn woonden. Ik zou waarschijnlijk ook meerdere keren per dag een bad willen nemen als ik daar woonde.

Maar waar het om gaat, is Johannes. Sommige mensen zeggen: „Johannes heeft het idee van de doop van de Essenen overgenomen, want uit hun geschriften in de Dode Zeerollen weten we dat ze zich meerdere keren per dag wasten.” Johannes deed dat niet. Johannes doopte mensen één keer, als teken van bekering en ongetwijfeld ook van reiniging. Toch woonde hij in de woestijn, een zeer onpraktische, zeer oncomfortabele plek om te wonen. Hij leefde zijn boodschap. Hij moest een stem in de woestijn zijn, en daarom woonde hij in de woestijn.

Ook op andere manieren leefde hij zijn boodschap. Er staat dat hij een gewaad van kamelenhaar en een leren gordel droeg. Ik neem aan dat velen van ons bij een gewaad van kamelenhaar denken aan iemand in een ruige dierenhuid. Het lijkt dan op een holbewoner die een ruig, harig gewaad draagt, alsof je eenvoudig de huid van een kameel hebt genomen en die om je heen hebt geslagen. Kamelenhaar was in werkelijkheid stof die van het haar van kamelen werd geweven. Hij droeg geen kamelenhuid. Het was een stof die de armste mensen droegen, omdat die niet glad of aangenaam aanvoelde op de huid. Het was als zakkenstof of jute. Het was de goedkoopste stof. De armste mensen droegen die omdat ze iets moesten dragen en zich niets beters konden veroorloven. Ze scheerden een kameel zoals je een schaap zou scheren en weefden het kamelenhaar tot deze ruwe stof. Dat droeg Johannes altijd.

Het dragen van zakkenstof was in het Oude Testament een vast teken van bekering. Mensen bekeerden zich in zakkenstof en as. Wanneer ze zich bekeerden, trokken ze zakkenstof aan, waardoor ze zich ongemakkelijk voelden. Het was alsof ze zeiden: „Ik heb niet echt het gevoel dat ik werkelijk berouw heb zolang ik nog steeds mijn mooie, comfortabele kleren draag. Ik ga het mezelf ongemakkelijk maken. Ik ga zakkenstof dragen.” Dat was een algemeen aanvaarde manier om te zeggen: „Ik bekeer me.”

Johannes droeg dit op zakkenstof lijkende gewaad daarom voortdurend, en zijn boodschap riep de mensen op zich te bekeren. Alles aan hem bracht dezelfde boodschap over, of je hem nu hoorde spreken of naar hem keek. Hij zei:

Kom tot inkeer, en hij droeg voortdurend zakkenstof van kamelenhaar. Hij zei dat hij een stem was die riep in de woestijn, en hij woonde daar in de woestijn.

15

Sprinkhanen, honing en leven uit geloof

Er wordt ons ook verteld dat hij leefde van een dieet van sprinkhanen en wilde honing. Sprinkhanen behoorden tot de weinige insecten waarvan de Wet zei dat ze rein voedsel waren. Als je naar Leviticus gaat en de lijst met reine en onreine dieren leest, zie je dat de meeste insecten onrein waren. De Joden mochten de meeste insecten niet eten, maar er was één klasse insecten die ze wel mochten eten: insecten met een scharnierend achterbeen dat tot boven hun rug buigt. Dat waren springende insecten, zoals krekels en sprinkhanen. Een sprinkhaan zou rein zijn. Sprinkhanen eten was dus iets wat Joden konden doen, en wat ze ongetwijfeld ook deden als dat nodig was.

Sommige mensen eten graag sprinkhanen. In sommige derdewereldlanden kun je ze bestellen. Voor ons verfijnde westerlingen klinkt dat misschien nogal smerig, maar het was niet werkelijk vies of walgelijk. Het was eenvoudigweg het voedsel dat voorhanden was. Met andere woorden, hij at wat hij in de natuur vond.

Als ik in de woestijn zou gaan wonen, waar geen steden zijn, geen 7-Eleven, geen buurtwinkels of wat dan ook, hoe zou ik dan eten? Als God mij riep om daar te wonen, zou ik er eenvoudig op moeten vertrouwen dat Hij zou voorzien, nietwaar? Als ik een sprinkhaan kon vinden, zou ik daar vermoedelijk op moeten knabbelen.

Johannes at ook wilde honing. Hij vond die wanneer hij ergens een boom tegenkwam waarin een bijenkorf zat. Wilde bijen maken honing. Zo kreeg hij zijn koolhydraten binnen, en zijn eiwitten haalde hij uit sprinkhanen. Waarschijnlijk bad hij soms om een sprinkhanenplaag, want dan kon hij pas echt feestvieren. Niemand anders wilde er een, maar dat was wat hij at.

Of hij nog iets anders at, weten we niet, maar dit was hoofdzakelijk wat hij at. Dat betekent dat hij uit geloof leefde. Hij moest van God afhankelijk zijn voor zijn levensonderhoud. Wanneer je in de woestijn bent, is daar niet veel. Je kunt er niets verbouwen. Wat ga je eten? Je eet wat God maar geeft. Hier is een insect. Hier is een boom met wat honing erin.

Ik denk niet dat hij uit principe had besloten: „Ik ga alleen insecten en honing uit bomen eten.” Het gaat erom dat hij at wat hij vond. Hij at wat de Heere gaf, en in de woestijn kwam dat neer op een bijzonder karig maal. Maar hij leefde door geloof.

De meeste Joden visten, werkten of dreven handel op de markt, en zo kwamen zij en hun gezinnen aan eten. Johannes ging naar een plek waar hij geen baan kon hebben en geen landbouw kon bedrijven, en hij moest eenvoudig op God vertrouwen. Hij leefde uit geloof.

16

De diepe nederigheid van Johannes

Johannes was een heel goede boodschapper van God, omdat hij leefde naar wat hij zei. Hij deed wat hij predikte, en hij was daar nederig onder, hoewel hij naar de maatstaven van vandaag een buitengewoon succesvolle prediker was, en waarschijnlijk naar de maatstaven van elke tijd. Als je de hele stad, iedereen in de stad, zover krijgt dat ze naar je toe komen om door jou gedoopt te worden en je te horen prediken, dan heb je een goede dag gehad. Dan ben je een succesvolle prediker. Er was een klein stadje dat Applegate heette, in Oregon. Volgens mij woonden daar tweeduizend mensen. John Corson, die nu een bekende voorganger van Calvary Chapel is, ging daarheen en begon in dat stadje een Calvary Chapel. Zijn Calvary Chapel telde drieduizend mensen. Het stadje had er tweeduizend. Hij had in zijn gemeente in dat stadje meer mensen dan het stadje inwoners had. Dat is nog eens succesvol prediken. Dat is een succesvolle voorganger.

En toch was Johannes, hoe succesvol hij ook was, daar totaal niet verwaand over. Het steeg hem niet naar het hoofd. Hij zei:

Na mij komt Jezus. Ik ben het niet eens waard om te bukken en Zijn sandalen uit te trekken. Dat was natuurlijk wat de laagste dienaren in het huishouden deden: je sandalen uitdoen en je voeten voor je wassen wanneer je het huis binnenkwam. Je schoenen moesten uit, zoals dat tegenwoordig nog steeds in veel Aziatische landen gebeurt. Je trekt je schoenen uit wanneer je een huis binnengaat, maar je voeten moeten ook gewassen worden. Dat was een smerig karwei. De meeste mensen wilden

dat niet doen. Ze wilden de voeten van iemand anders niet wassen. Er lag smerige troep op straat, en dus ook aan de voeten van de mensen die binnenkwamen. Daarom kozen ze de dienaar met de laagste rang uit om de voeten te wassen en de sandalen uit te doen.

Toen Johannes zei:

Degene die na mij komt, is machtiger dan ik. Ik ben het niet eens waard om te bukken en Zijn sandalen uit te trekken, zei hij daarmee: ‘Als ik tot Zijn huishouden behoorde, zou mijn rang niet eens hoog genoeg zijn om daar de dienaar met de laagste rang te zijn.’ Dat is behoorlijk nederig.

17

Johannes wijst zijn volgelingen op Jezus

Als je een prachtige uiting van de nederigheid van Johannes op dit punt wilt zien, kijk dan in Johannes hoofdstuk 3, het Evangelie van Johannes. In Johannes hoofdstuk 3 staat in vers 25:

Er ontstond dan een woordenstrijd vanuit de discipelen van Johannes met de Joden over de reiniging.

JOHANNES 3:25

Dat wil zeggen, van Johannes de Doper. Het waren zijn discipelen.

Dat ging dus over ceremoniële wassing. Blijkbaar moeten ze tijdens deze discussie tussen de discipelen van Johannes en enkele Joden over de doop hebben gesproken. Die zou worden beschouwd als een soort reinigingswassing.

Toen zeiden sommigen die met hen discussieerden, vermoed ik om de discipelen van Johannes te sarren: ‘Jullie weten toch dat die Jezus daar sowieso meer mensen doopt dan Johannes?’ Met andere woorden: ‘Die man die jullie volgen, heeft zijn beste tijd gehad. Vroeger kwam iedereen naar hem toe, maar nu gaan er meer mensen naar Jezus.’ De gedachte is: ‘Vroeger hadden jullie de grootste gemeente van de stad, maar nu heeft die andere man de grootste gemeente. Wat gaan jullie daaraan doen?’

Dat zat de discipelen van Johannes dwars. Ze gingen naar Johannes toe en zeiden:

En zij gingen naar Johannes en zeiden tegen hem: Rabbi, Hij Die bij u was aan de overkant van de Jordaan, van Wie u getuigenis gaf, zie, Hij doopt en allen komen bij Hem.

JOHANNES 3:26

Hier heb je een voorganger van een gemeente waar een jaar geleden een opwekking gaande was. Alle mensen kwamen naar hem luisteren als hij predikte. Nu komt niemand meer naar hem luisteren als hij predikt. Hij heeft nog een paar trouwe discipelen die nog steeds hardnekkig met hem meereizen, maar de menigten gaan nu naar de nieuwe gemeente in de stad, naar de nieuwe voorganger. De discipelen van Johannes zijn jaloers.

Ik weet nog dat ik oudste was bij Calvary Chapel in Santa Cruz. Een tijdlang hadden we een redelijk grote gemeente. Toen vestigde zich een andere gemeente in de stad. Het was een Foursquaregemeente, een afdeling van de gemeente van Jack Hayford in Los Angeles, die naar Santa Cruz kwam en daar van start ging. Ik weet nog dat veel mensen uit onze gemeente naar die gemeente begonnen te gaan, en die groeide uit tot de nieuwe grote gemeente in de stad. Mij stoorde dat niet, maar een van onze diakenen klaagde erover. Hij zei zelfs: 'We moeten tegen onze mensen zeggen dat ze niet naar die gemeente moeten gaan.'

Ik dacht: 'Waarom? Als ze uit die gemeente meer halen dan uit de onze, waarom zouden we dan proberen hen hier te houden? Als ze niet meer uit die gemeente halen dan uit de onze, dan zullen ze daar niet heen gaan en er niet blijven.' Mensen gaan naar het restaurant dat het beste eten serveert. Als zij beter eten serveren dan wij, dan moeten we hun dat niet misgunnen. Als wij niet zo goed in de behoeften van die mensen kunnen voorzien als zij, dan moeten die mensen toch daarheen gaan?

Maar als je leidinggeeft in een gemeente, word je wel een beetje bezorgd als het erop lijkt dat je gemeente kleiner wordt. Vooral als jouw gemeente vroeger dé plek was waar het allemaal gebeurde, als je vroeger op een golf van populariteit dreef, en nu je

gemeente ineens achteruitgaat en iemand anders de grote gemeente heeft. Dat is wat er met Johannes gebeurde. Er staat dat de discipelen van Johannes daar niet bepaald blij mee waren.

18

De vriend van de Bruidegom

Maar ze legden het aan Johannes voor, en hij zei in vers 27 van Johannes 3:

Johannes antwoordde en zei: Een mens kan niets aannemen, als het hem niet uit de hemel gegeven is.

JOHANNES 3:27

Dat betekent: van God.

U bent zelf mijn getuigen dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet, maar ik ben voor Hem heen uitgezonden. Wie de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend van de Bruidegom, die erbij staat en hem hoort, verblijdt zich zeer over de stem van de Bruidegom. Deze blijdschap van mij nu is volkomen geworden.

JOHANNES 3:28-29

De mensen zijn de bruid. Zij gaan naar de bruidegom, Jezus. Dat is wat Johannes zei. Zo hoort het toch te zijn? De bruidegom hoort de bruid te hebben. Voor zover ik me herinner, zegt hij:

Wie de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend van de Bruidegom, die erbij staat en hem hoort, verblijdt zich zeer over de stem van de Bruidegom. Deze blijdschap van mij nu is volkomen geworden. Hij moet meer worden, maar ik minder.

JOHANNES 3:29-30

Bij een Joodse bruiloft waren er natuurlijk een bruidegom en een bruid, maar er was ook iemand die de vriend van de bruidegom werd genoemd. Hij was doorgaans de koppelaar die de afspraken tussen de twee families had geregeld, en hij was ervoor verantwoordelijk dat de bruiloft doorging. Hij was zoiets als de organisator. Er bestond dus een rol die de vriend van de bruidegom werd genoemd, en Johannes verwijst naar zichzelf als degene die ten opzichte van Christus die rol vervult. Christus is de bruidegom. Johannes is alleen maar de koppelaar. Hij is alleen maar de vriend van de bruidegom. Hij is er om de mensen, de bruid, aan de bruidegom voor te stellen.

Hij zegt:

De bruid hoort bij de bruidegom, maar de vriend van de bruidegom, die erbij staat en Hem hoort, is dolblij wanneer hij de stem van de bruidegom hoort. Daarom is mijn vreugde nu compleet. Hij moet groter worden en ik kleiner.

Dus Johannes zegt: „Mijn gemeente wordt kleiner en die van Hem groeit, en dat is precies zoals het hoort.” Niemand kan iets ontvangen behalve wat God hem geeft. God geeft Jezus die gemeente, en daarom moet ik me daarover verheugen. Dat doe ik ook. Dat is een goede houding voor een voorganger wanneer zijn gemeente kleiner wordt en mensen ergens anders naartoe gaan.

Ik herinner me dat ik een verhaal hoorde over een voorganger wiens gemeente moeilijke tijden doormaakte en die enkele leden verloor. Hij keek vanuit zijn raam naar de gemeente aan de overkant van de straat en zei: „Nou, zij verliezen tenminste

ook leden.” Dat was enige troost. Geen enkele gemeente deed het goed, God zij geprezen. Niemand deed het beter dan zij. Maar Johannes was buitengewoon succesvol, en toch was hij heel nederig. Hij was de juiste man voor die taak. Hij zei:

En Johannes was gekleed in kameelhaar en had een leren gordel om zijn middel, en hij at sprinkhanen en wilde honing. En hij predikte en zei: Na mij komt Hij Die sterker is dan ik, bij Wie ik het niet waard ben neer te bukken en de riem van Zijn sandalen los te maken. Ik heb u wel gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met de Heilige Geest.

MARKUS 1:6-8

19

Johannes' doop en de christelijke doop

Voordat we dit punt achter ons laten, wil ik nog zeggen dat de doop van Johannes niet verward moet worden met de christelijke doop. Dat weten we omdat Paulus een duidelijk onderscheid tussen die twee maakte. In Handelingen 19 kwam Paulus enkele mensen tegen die met het onderwijs van Johannes in aanraking waren gekomen en met de doop van Johannes waren gedoopt. Paulus zei dat dit niet voldoende was, want na Pinksteren kwam de voorzegging van Johannes uit. Hij zei:

En ik kende Hem niet, maar opdat Hij aan Israël geopenbaard zou worden, daarom ben ik gekomen om te dopen met het water. En Johannes getuigde: Ik heb de Geest zien neerdalen uit de hemel als een duif, en Hij bleef op Hem. En ik kende Hem niet, maar Hij Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het Die met de Heilige Geest doopt.

JOHANNES 1:31-33

Dus Paulus komt in Handelingen 19 in Efeze en treft daar enkele discipelen aan. In vers 1 staat niet van wie zij discipelen waren, maar het wordt duidelijk dat zij discipelen van Johannes in Efeze waren. Naar alle waarschijnlijkheid waren zij discipelen van Apollos, want Apollos was in het vorige hoofdstuk zojuist door Efeze getrokken en hij kende alleen de doop van Johannes. Dat was alles wat deze mensen kenden. Ze waren dus waarschijnlijk door Apollos beïnvloed en door Apollos gedoopt, voordat Priscilla en Aquila Apollos een beter begrip van die dingen hadden bijgebracht. Dat wordt allemaal aan het einde van hoofdstuk 18 beschreven.

Maar hier is Apollos uit Efeze vertrokken. Hij is verdergegaan naar Korinthe. Paulus komt vlak na Apollos in Efeze aan en treft deze twaalf discipelen aan. Het zijn er twaalf; dat wordt ons in vers 7 verteld. In vers 2 zei hij:

en zei tegen hen: Hebt u de Heilige Geest ontvangen toen u tot geloof kwam? En zij zeiden tegen hem: Wij hebben niet eens gehoord dat er een Heilige Geest is.

HANDELINGEN 19:2

Het is interessant dat hij die vraag stelde. Er was iets met hen. Ze leken min of meer discipelen te zijn, maar er was iets. Hij vroeg zich af: „Jullie hebben de Heilige Geest niet, hè? Hebben jullie de Heilige Geest ontvangen?”

Zij zeiden:

We hebben niet eens gehoord dat er een Heilige Geest is.

„We hebben nog nooit van zoiets gehoord. Waar hebt u het over?”

Paulus zei:

En hij zei tegen hen: Waarmee bent u dan gedoopt? En zij zeiden: Met de doop van Johannes.

HANDELINGEN 19:3

Zij zeiden:

Met de doop van Johannes.

20

Bekering, geloof en de Heilige Geest

Wat was de doop van Johannes? De doop van Johannes is, zoals Paulus duidelijk zou maken, eenvoudigweg een zinnebeeld van bekering. Paulus zei in vers 4:

Maar Paulus zei: Johannes doopte wel een doop van bekering, maar hij zei ook tegen het volk dat zij moesten geloven in Hem Die na hem kwam, dat is in Christus Jezus,

HANDELINGEN 19:4

Toen zij dit hoorden, werden zij gedoopt in de Naam van Jezus.

Ze waren al gedoopt en ze wisten niet dat dit niet voldoende was. Maar Paulus zei: „Er ontbreekt iets in jullie leven. Jullie zijn niet zoals de meeste discipelen die ik ken. Ik weet wat het is. Jullie hebben de Heilige Geest niet, hè?”

Zij zeiden: „Blijkbaar niet. We hebben nog nooit van zoiets gehoord.”

Toen zij zeiden: „Wij zijn gedoopt met de doop van Johannes,” zei Paulus: „Dat verklaart het. De doop van Johannes riep mensen alleen tot bekering.”

Bekering is iets goeds, maar alle profeten in de hele geschiedenis vóór de tijd van Jezus riepen mensen tot bekering. Je kunt je op elk moment bekeren, maar Johannes wilde niet dat mensen het daarbij lieten. Hij wilde bovendien dat zij in Christus geloofden. In de gedachtegang van Paulus betekende dat kennelijk dat zij de Heilige Geest ontvingen, want daarmee was dit gesprek immers begonnen. „Jullie hebben de Heilige Geest niet? Zijn jullie niet in Christus gedoopt? Jullie zijn met de doop van Johannes gedoopt? Jullie moeten in de Naam van Christus worden gedoopt, en dan ontvangen jullie de Heilige Geest. Daarom hebben jullie de Heilige Geest niet.”

We lezen dat ze ermee instemden en vervolgens werden gedoopt in de Naam van de Heere Jezus. Kijk naar vers 6:

En nadat Paulus hun de handen opgelegd had, kwam de Heilige Geest op hen; en zij spraken in vreemde talen en profeteerden.

HANDELINGEN 19:6

Dat is het verschil tussen de christelijke doop en de doop van Johannes. Johannes kwam, leefde, diende en stierf voordat de Heilige Geest werd gegeven. Zijn bediening was groots voor zover die reikte, maar ze ging eigenlijk niet veel verder dan die van welke profeet in het Oude Testament dan ook. De profeet Elia riep mensen op tot bekering. Sommige mensen bekeerden zich ook. Profeten konden mensen oproepen tot bekering, en dan kwamen ze tot bekering. Dat deed Johannes, maar Johannes zei: „Er is meer, want er komt direct na mij iets anders. Jezus komt, de Messias komt, en Hij zal dopen met de Heilige Geest.”

21

Doop en Geestesgave vanaf Pinksteren

Vanaf dat moment krijgt de doop een andere betekenis. Ja, hij gaat nog steeds over bekering, maar hij is de toegang tot het ontvangen van de Heilige Geest. Zo lezen we in Handelingen hoofdstuk 2 over de allereerste keer dat Petrus een preek hield. Nadat de Geest met Pinksteren was gegeven — dit vindt namelijk plaats ter gelegenheid van Pinksteren — preekt Petrus, en de mensen komen naar hem toe en vragen: „Wat moeten we doen?” In vers 37 staat:

En toen zij dit hoorden, werden zij diep in het hart geraakt en zeiden tegen Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannenbroeders?

HANDELINGEN 2:37

Het antwoord van Petrus in vers 38 luidt:

En Petrus zei tegen hen: Bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving van de zonden; en u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen.

HANDELINGEN 2:38

Dus vanaf Pinksteren en daarna ging de gave van de Heilige Geest gepaard met de doop. Daarom was de christelijke doop meer dan alleen een belijdenis van bekering. Ja, wanneer je christen wordt, moet je je bekeren. Dat is een van de eerste dingen die je moet doen om christen te worden: je bekeren. Maar in zekere zin kun je dat doen zonder christen te worden. Voordat Jezus kwam, bekeerden mensen zich. Maar wat nieuw was in de tijd van Jezus, en wat Johannes spoedig zag aankomen, was dat mensen die zich bekeerden de Heilige Geest en de vergeving van zonden zouden ontvangen. Met Pinksteren, toen dat werkelijk gebeurde, kondigde Petrus het zo aan: je wordt nu gedoopt in de Naam van Jezus tot vergeving van zonden en om de Heilige Geest te ontvangen.

22

Waarom Jezus Zich liet dopen

De doop van Johannes was dus het allernieuwste wat je kon doen als je op goede voet met God wilde staan. Dit blijkt zelfs uit het feit dat Jezus naar hem toe kwam om gedoopt te worden. Dat is het volgende wat we lezen, in vers 9. Markus 1:9:

En het gebeurde in die dagen dat Jezus kwam van Nazareth, in Galilea, en door Johannes werd gedoopt in de Jordaan.

MARKUS 1:9

Markus gaat hier op zijn kenmerkende manier heel kort aan voorbij. Maar zoals we uit de parallelle verslagen in zowel Mattheüs hoofdstuk 3 als Lukas hoofdstuk 3 weten, ontstond er een gesprek. Mattheüs geeft de meeste bijzonderheden. Toen Jezus naar Johannes toe kwam om gedoopt te worden, maakte Johannes bezwaar. Hij zei:

Maar Johannes wilde Hem hiervan weerhouden en zei: Ik heb het nodig door U gedoopt te worden, en komt U naar mij?

MATTHEÛS 3:14

Jezus zei:

Maar Jezus antwoordde hem en zei: Laat het nu gebeuren, want op deze wijze past het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij het Hem toe.

MATTHEÛS 3:15

Wat betekent dat? We moeten weten wat dat betekent, want nadenkende mensen hebben zich altijd afgevraagd waarom Jezus naar Johannes toe kwam en door hem werd gedoopt. Het is duidelijk dat de doop van Johannes een belijdenis van zonde en een zinnebeeld van bekering was. Maar Jezus had geen zonden om te begaan of te belijden en hoefde Zich niet te bekeren. Johannes zag zelf dat het niet passend was dat hij Jezus zou dopen. Jezus was niet zoals andere mensen. Jezus hoefde Zich niet te bekeren. Hij hoefde niet gedoopt te worden, dacht Johannes. Johannes had dezelfde vraag als wij: waarom zou Jezus gedoopt moeten worden?

Jezus geeft het antwoord. Hij zegt: „Het is belangrijk dat Ik alle gerechtigheid vervul.” Dat betekent: „Ik moet alles doen wat God van mensen verlangt, of Ik het nu om dezelfde redenen nodig heb als zij of niet. De Vader wil dat Ik alle stappen doorloop om Mij volledig te vereenzelvigen met de mensen die Ik hier kom redden, en dat Ik alles doe wat van hen wordt verlangd.”

Zie je, Hij was de Herder, en de Herder gaat voor de schapen uit. Jezus zou mensen uiteindelijk gebieden zich te laten dopen, of in elk geval zouden Zijn discipelen dat in het boek Handelingen doen. Maar een herder stuurt de schapen niet ergens heen waar

hij zelf niet is geweest. Jezus zou mensen oproepen Hem te volgen, maar Hij kan niet van hen vragen Hem te volgen, tenzij Hij hun voorgaat naar de plaats waar Hij wil dat zij heengaan. Dus Hij, Die van anderen zou verlangen dat zij gedoopt werden, werd Zelf gedoopt.

Sommige mensen denken dat de doop van Jezus misschien dezelfde betekenis had als de latere christelijke doop, die ernaar verwijst dat wij met Christus begraven en met Christus opgewekt zijn. Dat is een van de voornaamste betekenissen van de christelijke doop in een latere tijd: dat we in de doop begraven zijn en, wanneer we uit het water komen, zijn opgewekt tot een nieuw leven. Dat staat in Romeinen 6, vers 4. Het staat in Kolossenzen 2, vers 11 en 12. De christelijke doop herdenkt dat wij met Christus gestorven en weer opgestaan zijn.

Sommigen zeggen dat de doop van Jezus misschien een vooruitblik op, of een voorafschaduw van, Zijn dood en opstanding was. Maar dat zou volledig speculatief zijn. We weten niet dat dit zo geweest zou zijn. Jezus zei dat Hij het deed omdat Hij alle gerechtigheid wilde vervullen. Dat betekent: alle dingen die God wil dat mensen doen om rechtvaardig te zijn.

God wilde dat mensen zich bekeerden en zich lieten dopen. Jezus hoefde Zich niet te bekeren, maar Hij kon Zich wel laten dopen. Zo kon Hij voor Zijn schapen uit gaan, voor Zijn discipelen uit. Hij wil dat zij door het water van de doop gaan. Hij zal er Zelf ook doorheen gaan. Dus Jezus kwam om gedoopt te worden, en in vers 10 staat:

En meteen toen Hij uit het water opkwam, zag Hij de hemelen scheuren en de Geest als een duif op Zich neerdalen.

MARKUS 1:10

23

De doop met de Heilige Geest

Johannes zei dat Jezus met de Heilige Geest zou dopen, maar hier zien we dat Jezus eerst Zelf met de Heilige Geest gedoopt wordt. De Heilige Geest daalt op Hem neer. De uitdrukking 'de Geest komt op iemand' betekent hetzelfde als gedoopt worden in de

Geest. Dat weten we omdat Jezus die termen in Handelingen 1 als synoniemen gebruikte. In Handelingen 1:5 zei Jezus tegen de discipelen:

want Johannes doopte wel met water, maar u zult met de Heilige Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen.

HANDELINGEN 1:5

Maar drie verzen later, in Handelingen 1:8, zegt Jezus:

maar u zult de kracht van de Heilige Geest ontvangen, Die over u komen zal; en u zult Mijn getuigen zijn, zowel in Jeruzalem als in heel Judea en Samaria en tot aan het uiterste van de aarde.

HANDELINGEN 1:8

Dus in Handelingen 1:5 en Handelingen 1:8 sprak Jezus over de Heilige Geest Die op je komt en over gedoopt worden in de Heilige Geest. Die twee betekenen hetzelfde. Wanneer de Heilige Geest op je komt, word je gedoopt in de Geest.

De Heilige Geest kwam bij Jezus' doop in water op Hem, en we zien dat dit ook de norm werd voor Zijn discipelen. Jezus ging voor de discipelen uit. De discipelen zouden hetzelfde doen. We zien dat Petrus tegen de mensen zegt:

En Petrus zei tegen hen: Bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving van de zonden; en u zult de gave van de Heilige Geest ontvangen.

HANDELINGEN 2:38

Paulus treft deze mannen in Efeze aan en verkondigt hun het evangelie. Blijkbaar bekeren ze zich, hij doopt hen in water, hij legt hun de handen op en zij worden vervuld met de Geest. Dit was de gebruikelijke gang van zaken. Jezus maakte dit mee, en anderen ook. Vanaf de tijd van Jezus ontvingen mensen in Bijbelse tijden bij hun doop ook de Heilige Geest, tenminste wanneer het ging om de christelijke doop in de Naam van Jezus.

Maar dat gebeurde niet automatisch, want er waren mensen die gedoopt werden en de Heilige Geest niet ontvingen. Dat was echter niet de norm. In Handelingen 8 ging Filippus naar Samaria en predikte daar. Mensen geloofden, kwamen tot Christus en werden in water gedoopt. Maar de Bijbel zegt dat de Heilige Geest nog niet op hen gekomen was. De apostelen Johannes en Petrus kwamen vanuit Jeruzalem naar hen toe en legden deze mensen de handen op, en zij werden vervuld met de Geest. Ik weet niet waarom Filippus dat niet deed. Ik weet niet waarom dat werd nagelaten, maar we zien dat de mensen in dit geval in water werden gedoopt en niet onmiddellijk de Heilige Geest ontvingen. Maar dat was abnormaal, dus kwamen de apostelen naar hen toe en zetten ze het recht.

Ik denk dat we kunnen zeggen dat de doop in de Heilige Geest volgens de Bijbel en volgens de norm hoort plaats te vinden wanneer mensen in water worden gedoopt. Jezus werd in water gedoopt. Hij ontving de doop in de Geest. De apostelen pleitten ervoor dat mensen in water werden gedoopt en tegelijkertijd de Heilige Geest ontvingen. Toch gebeurde het niet automatisch, want in Handelingen 19 zagen we dat Paulus predikte en deze mensen in water doopte. Daarna legde hij hun de handen op en kwam de Heilige Geest op hen. Ze werden niet zomaar met de Geest vervuld toen ze uit het water kwamen. Paulus verrichtte daarnaast nog een afzonderlijke handeling door hun de handen op te leggen.

Misschien worden sommige mensen daarom niet met de Geest vervuld wanneer ze in water worden gedoopt. Misschien neemt de voorganger aan dat je de Heilige Geest automatisch hebt, alleen doordat je in Christus gelooft en in water gedoopt bent. Paulus nam dat niet aan. Hij nam wel aan dat zij op dat moment de Heilige Geest moesten en konden ontvangen. Maar het was een afzonderlijke handeling, waarbij hij hun de handen oplegde, die ervoor zorgde dat het gebeurde.

Volgens mij kunnen we dus zien dat het in de vroege gemeente normaal was dat mensen geloofden, zich bekeerden, in water werden gedoopt en tegelijkertijd de volheid van de Heilige Geest ontvingen. Toch kan elk van die dingen achterwege blijven als het verkeerd wordt gedaan. Er zijn mensen die tot geloof in Christus komen en niet in water gedoopt zijn. Dat hoort niet te gebeuren. Het is niet de bedoeling dat je als gelovige in Christus rondloopt zonder in water gedoopt te zijn. En er zijn mensen

die in water gedoopt zijn en niet in de Geest gedoopt zijn. Dat is evenmin normaal. Maar wanneer we over het leven van Jezus en de apostelen enzovoort lezen, zien we wat de normen zijn.

24

De Vader bevestigt Jezus als Zijn Zoon

De Heilige Geest komt op Jezus. Trouwens, dit is het moment waarop Hij kracht ontving. Voor zover we kunnen nagaan, is er geen bewijs dat Jezus vóór dit moment in Zijn leven ooit een bovennatuurlijke daad heeft verricht. Maar vanaf dit punt begon Zijn leven wonderbaarlijk te worden, want bedenk dat Jezus in Handelingen 1:8 zei:

Jullie zullen kracht ontvangen wanneer de Heilige Geest over jullie komt, Wanneer je in de Geest gedoopt wordt, komt Gods kracht op je. Dan ontvang je de kracht om de dingen te doen die Jezus en christenen doen.

Dan staat er in vers 11:

En er kwam een stem uit de hemelen: U bent Mijn geliefde Zoon,
in Wie Ik Mijn welbehagen heb!

MARKUS 1:11

Dit is duidelijk de stem van de Vader die spreekt, en daarom hebben velen opgemerkt dat we hier een passage over de Drie-eenheid hebben. Het komt in de Schrift niet zo vaak voor dat we de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in dezelfde passage duidelijk van elkaar onderscheiden zien. Maar we hebben Jezus, de Zoon, in het water, we hebben de stem van de Vader die vanuit de hemel over Zijn Zoon spreekt, en we hebben de Heilige Geest die zichtbaar neerdaalt in de gedaante van een duif.

God zei:

Dit is Mijn geliefde Zoon, met Wie Ik heel blij ben.

Hier zei Hij:

Jij bent Mijn geliefde Zoon.

In een van de evangeliën staat:

Dit is Mijn geliefde Zoon.

Blijkbaar hoorden Jezus en Johannes allebei de stem. Jezus hoorde Zijn Vader zeggen:

Jij bent Mijn geliefde Zoon.

Johannes hoorde de stem van de Vader over Jezus spreken:

En er kwam een stem uit de hemelen: U bent Mijn geliefde Zoon,
in Wie Ik Mijn welbehagen heb!

MARKUS 1:11

Deze uitspraak dat Jezus Gods Zoon was, was zeer betekenisvol gezien het gebruik van die term in het Oude Testament. In de tijd van Christus was ‘de Zoon van God’ een aanduiding voor de Messias, die voor een groot deel gebaseerd was op Psalm 2. In vers 7 spreekt de psalmist alsof hij de Messias is, en hij zegt:

Ik zal het besluit bekendmaken: De HEERE heeft tegen Mij
gezegd: U bent Mijn Zoon, Ík heb U heden verwekt.

PSALMEN 2:7

Dit is een Messiaanse passage. Die gaat over de Messias, en God noemt de Messias Zijn Zoon.

Zo zei God ook tegen David in 2 Samuel, hoofdstuk 7:

Wanneer uw dagen voorbij zijn en u met uw vaders ontslapen bent, zal Ik uw nakomeling na u, die uit uw lichaam voortkomt, doen opstaan en Ik zal zijn koningschap bevestigen. Die zal voor Mijn Naam een huis bouwen, en Ik zal de troon van zijn koningschap voor eeuwig bevestigen.

2 SAMUEL 7:12-13

Hij zegt:

Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn, wat wil zeggen: als hij zich misdraagt, zal Ik hem terechtwijzen met een stok als van mensen en met slagen als van mensenkinderen.

2 SAMUEL 7:14

Dit gebeurde inderdaad met Salomo, maar de schrijver van Hebrreeën vertelt ons in Hebrreeën 1:5 dat dit een verwijzing naar Christus is. God zei dat de zoon van David, de Messias, Gods Zoon zou zijn.

Daarom moest Jezus dit in de laatste week van Zijn leven, in de lijdensweek, onder de aandacht van de Farizeeën brengen. Hij zei:

Wat denkt u over de Christus? Wiens Zoon is Hij? Zij zeiden tegen Hem: Davids Zoon.

MATTHEÛS 22:42

Ze zeiden:

Hij is de zoon van David.

Dat is waar. Hij was de zoon van David. Maar Jezus zei:

Hij zei tegen hen: Hoe kan David Hem dan, in de Geest, zijn Heere noemen, als hij zegt:

MATTHEÛS 22:43

Hij citeerde Psalm 110, vers 1, waar David zei:

Een psalm van David. De HEERE heeft tot mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gemaakt zal hebben tot een voetbank voor Uw voeten.

PSALMEN 110:1

Daarmee bedoelde hij: tegen de Messias.

Jezus zei:

Als David Hem dan zijn Heere noemt, hoe kan Hij dan zijn Zoon zijn?

MATTHEÛS 22:45

Wat Jezus duidelijk maakt, is natuurlijk dat de Messias de Zoon van David is, maar dat Hij ook meer is: Hij is de Zoon van God. Het is een Messiaans voorrecht om als de Zoon van God te worden aangeduid. Hier hebben we dus een mondelinge verklaring van de Vader dat Jezus de Messias is.

25

Johannes getuigt van Jezus' doop

Hoeveel mensen erbij waren om het te horen, weet ik niet. We weten dat er eerder grote menigten op de bediening van Johannes waren afgekomen, maar die kunnen vertrokken zijn geweest. In Lukas staat dat Jezus, toen iedereen door Johannes gedoopt was, ook kwam om gedoopt te worden. Het is zo verwoord dat het klinkt alsof

de menigten tegen die tijd misschien kleiner waren geworden en Jezus kwam toen er niet zoveel mensen aanwezig waren. God de Vader maakte publiekelijk bekend dat Jezus de Messias was, maar er waren misschien niet veel mensen om het te horen. Johannes hoorde het echter wel, en later getuigde Johannes ervan.

In Johannes, hoofdstuk 1, laat het Evangelie van Johannes het verhaal van Jezus' doop weg. Het slaat dat over. Het slaat ook de verzoeking van Jezus over, die onmiddellijk na Zijn doop plaatsvond. Het verhaal van Johannes gaat verder op het moment dat Jezus al gedoopt is, al verzocht is en na Zijn verzoeking terugkomt uit de woestijn. Johannes ziet Hem en begint tegenover de mensen te getuigen van wat hij bij die eerdere gelegenheid met betrekking tot Jezus had gezien.

In Johannes, hoofdstuk 1, staat in vers 29:

De volgende dag zag Johannes Jezus naar zich toe komen en hij zei: Zie het Lam van God, Dat de zonde van de wereld wegneemt!

JOHANNES 1:29

Wanneer we de chronologie vergelijken met die van de synoptische evangeliën, vindt dit plaats nadat Jezus gedoopt en in de woestijn verzocht is. Nu de verzoeking voorbij is, komt Hij terug naar de plaats waar Johannes doopte.

Hij zegt:

En ik kende Hem niet, maar opdat Hij aan Israël geopenbaard zou worden, daarom ben ik gekomen om te dopen met het water.

JOHANNES 1:31

En Johannes getuigde en zei:

En Johannes getuigde: Ik heb de Geest zien neerdalen uit de hemel als een duif, en Hij bleef op Hem.

JOHANNES 1:32

Dit wordt achteraf verteld. Johannes verwijst terug naar de doop, naar wat eerder was gebeurd. Hij getuigt ervan. Hij zegt:

En ik kende Hem niet, maar Hij Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het Die met de Heilige Geest doopt.

JOHANNES 1:33

26

Kende Johannes Jezus als de Messias?

Hier is een kleine tegenstrijdigheid waar sommige mensen moeite mee hebben. Johannes zei:

Totdat ik de Geest zag neerdalen, wist ik niet wie Hij was.

Maar de andere evangeliën, en vooral Mattheüs, zeggen dat Johannes, toen hij Jezus aanvankelijk zag aankomen om gedoopt te worden, zei:

Ik zou door U gedoopt moeten worden.

Hij wist Wie Hij was. Hij wist dat Jezus de Messias was. Hij wist dat Jezus boven hem stond. Hij wist dat Jezus niet gedoopt hoefde te worden en dat Johannes meer gedoopt moest worden dan Jezus. Dat wist hij voordat de Geest neerdaalde. Hij wist het voordat hij Jezus doopte.

En toch zegt hij:

Ik wist niet wie Hij was. Ik wist alleen dat Degene Die mij stuurde om te dopen had gezegd: Je zult de Geest op iemand zien neerdalen, en Dat is Degene Die met de Heilige Geest doopt. En hij zegt:

Ik wist niet wie Hij was.

Maar let erop dat hij nu, in vers 34, zegt:

En ik heb gezien en getuigd dat Híj de Zoon van God is.

JOHANNES 1:34

Wat hij volgens mij zegt, is dit:

En ik kende Hem niet, maar Hij Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het Die met de Heilige Geest doopt. En ik heb gezien en getuigd dat Híj de Zoon van God is.

JOHANNES 1:33-34

Dat veranderde natuurlijk alles, want er was ook een stem die zei:

Dit is Mijn geliefde Zoon.

Dat wordt hier niet vermeld. Het wordt in de andere evangeliën vermeld.

Johannes zei:

27

Johannes ontdekt Wie Jezus werkelijk is

Toen ik Hem voor het eerst ontmoette, was Hij geen vreemde voor me. Hij is tenslotte familie van me. We groeiden samen op en kenden elkaar. Hij was niet volkomen onbekend voor me, maar er was iets wat ik niet over Hem wist. Het belangrijkste wist ik niet eens. Ik wist niet dat Hij de Zoon van God was. En daar kwam ik achter toen ik de Geest op Hem zag neerdalen.

Uitleg van de spreker: Johannes 1 zegt letterlijk „ik kende Hem niet”. De beperking tot „ik wist niet dat Hij de Zoon van God was” is de interpretatie waarmee de spreker dit vers met Mattheüs’ verslag in overeenstemming brengt.

Hoewel Johannes het niet zegt, weten wij dat het gebeurd is. Een stem uit de hemel zei:

Dit is Mijn Zoon.

En Johannes zegt:

Nu kan ik getuigen dat dit de Zoon van God is.

Dat is wat ik niet wist totdat God het zei.

Wat geloofde Johannes? Johannes had waarschijnlijk grotendeels hetzelfde geloofd als wat de Joden in het algemeen over de Messias geloofden: een zoon van David, een belangrijk man, een rechtvaardige leider, een man die God zou gebruiken om Zijn volk militair en op andere manieren te bevrijden. Dat was wat Johannes van de Messias verwachtte. Hij wist niet dat Hij de Zoon van God zou zijn. De meeste Joden wisten dat niet. Johannes' eigen ideeën over de Messias schoten enigszins tekort, totdat hij het te weten kwam, zoals ieder ander dat te weten moest komen. In dit geval kwam hij te weten dat Jezus de Zoon van God was, kennelijk bij de doop, toen de Geest neerdaalde, en misschien nog duidelijker toen de stem sprak en zei:

Dit is Mijn Zoon.

Wat hierna in het leven van Jezus gebeurde, is de verzoeking. Markus gaat daarop over en behandelt die heel kort, korter dan de andere evangeliën. Daarna gaat hij over op de roeping van de discipelen enzovoort, en gaat het verhaal verder. We zullen daarop terugkomen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Markus 1:1-3
- Jesaja 40:3
- Markus 1:2
- Maleachi 3:1
- Lukas 2:10

- Lukas 2:14
- Maleachi 3:2-3
- Jesaja 33:14
- Mattheüs 3:7
- Mattheüs 3:10
- Mattheüs 3:12
- Jesaja 40:3-5
- Johannes 1:22
- Johannes 1:23
- Mattheüs 21:43
- Kolossenzen 1:10
- Jesaja 35:6
- Jesaja 32:14-15
- Johannes 7:37-38
- Jesaja 43:19
- Markus 1:3
- Markus 1:4
- Markus 7:3-4
- Mattheüs 3:9
- Markus 1:5
- Lukas 7:30
- Johannes 12:19
- Markus 1:6-8
- Johannes 3:25
- Johannes 3:26
- Johannes 3:27
- Johannes 3:28-29
- Johannes 3:29-30
- Johannes 1:31-33
- Handelingen 19:2
- Handelingen 19:3
- Handelingen 19:4
- Handelingen 19:6
- Handelingen 2:37

- Handelingen 2:38
- Markus 1:9
- Mattheüs 3:14
- Mattheüs 3:15
- Markus 1:10
- Handelingen 1:5
- Handelingen 1:8
- Markus 1:11
- Psalmen 2:7
- 2 Samuel 7:12-13
- 2 Samuel 7:14
- Mattheüs 22:42
- Mattheüs 22:43
- Psalmen 110:1
- Mattheüs 22:45
- Johannes 1:29
- Johannes 1:31
- Johannes 1:32
- Johannes 1:33
- Johannes 1:34
- Johannes 1:33-34

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.